

Milí bratři a milé sestry, dnešní evangelijní oddíl je v ekumenickém překladu nadepsaný slovy: „Počátek Ježíšovy činnosti“. Myslí se tím počátek Ježíšovy veřejné činnosti. S čím Ježíš vystoupí na veřejnost? Jaké bude jeho poselství?

Ježíš začal kázat úplně to stejné, co před ním Jan Křtitel. Podle Matoušova evangelia jsou to přesně ta stejná slova, která před tím hlásal Jan: „*Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské.*“ (Mt 3,2 a 4,17). Mohli bychom říct, že to od Ježíše není příliš originální, vlastně, že to není vůbec originální. Ale patrně je to něco naprosto zásadního a tato zvěst má být slyšena. Ježíš takto začal kázat po té, co byl Jan Křtitel uvězněn. Přebral tedy jeho pochodeň, jeho světlo, které přinesl těm, kdo „*seděli v krajině stínu smrti*“. Jan byl umlčen, ale tato zvěst nemá být umlčena a tak v ní Ježíš pokračuje.

Je v tom jistě velký kus odvahy. Říkat to, co říkal ten, koho zavřeli, to chce odvalu. Ježíš to navíc vyhlašuje v Galilei, která tehdy byla územím, na kterém vládl Herodes. Právě ten Herodes, který nechal Jana Křtitele uvěznit a později i popravit. Navíc zvěst o blízkosti království nebeského má v sobě velkou energii. Má silný politický náboj. V lidech to mohlo vyvolávat chuť vzbouřit se proti tehdy vládnoucím Římanům, pod jejichž nadvládou byl Jeruzalém a okolní Judsko i proti králi Herodovi, který byl Římským vazalem. Jako klientský vládce byl Herodes plně závislý na římské správě, svou moc legitimizoval uznáním císaře. Tedy soudobí vladaři a způsoby jejich vlády nijak nevypovídali o přiblížení se nebeského království.

Pokud se přiblížilo nebeské království, tak by nám měl přeci vládnout někdo, koho nám pošle Hospodin a ne nějaký zkorumpovaný a tyranský Herodovec, který je vazalem Římanů nebo římský prefekt, který nám pořád dělá nějaké naschvály a problémy a tyranizuje náš národ. V politicky nepokojné době tedy může být zvěst o blízkosti nebeského království rozbuškou, která vyvolá povstání.

Každopádně lze vnímat napětí mezi blízkostí Božího království, které znamená uskutečňování Boží vlády, prosazování Boží vůle a na druhé straně tím, že vládou tyrani různého druhu, kteří Boží vůli ignorují. Není už samotná skutečnost, že byl Jan Křtitel uvězněn, dokladem toho, že Boží království je daleko? Jak může být nebeské království blízko, a zároveň se na světě dít tolik nespravedlnosti, tolik politického násilí a křivd? Je vůbec možné věřit v blízkost Božího království v realitě našeho světa?

Pro Ježíše každopádně uvěznění Jana Křtitele neznamena, že by Boží království nebylo blízko. Protože Boží království není především výpovědí o politickém stavu světa, ale spíše je výpovědí o proměně lidského nitra. Apoštol Pavel píše, že „*Boží království spočívá ve spravedlnosti, pokoji a radosti z Ducha svatého.*“ (Ř 14,17). V tom se ukazuje Boží vláda, v této konkrétní lidské proměně, ze které pak také plyne proměna mezilidských vtaů. Patrně i proto je jak u Jana, tak u Ježíše zvěst o blízkosti Božího království spojena s výzvou k pokání. Tato výzva doslova znamená – změňte své smýšlení!

Starobylé české slovo „pokání“, doslovně přeloženo z řečtiny, vyjadřuje právě „změnu smýšlení“. Přemýšlejte jinak, neboť se přiblížilo nebeské království. Myslím, že to je důležité spojení dvou zásadních motivů. Změna smýšlení a blízkost nebeského království. Kdyby Jan a Ježíš kázali jen „*přiblížilo se království nebeské*“, tak by to mohlo být snadno pochopeno právě jako výzva k politickému převratu. Už bylo dost římské nadvlády, už dost nadvlády Herodovců, teď je blízko obnova národního království pod vládou Davidova potomka.

Snadno by tomu šlo rozumět tak, že obnova Judského nebo přímo Izraelského království, v jeho původních hranicích z doby krále Davida, je už na spadnutí. Ovšem to, co se má podle Jana a Ježíše změnit, není politická nadvláda nad židovským národem, nýbrž smýšlení jejich posluchačů. Nemá se změnit to, kdo bude sedět na trůnu, ale to, jak přemýšlíme. A blízkost nebeského království pak znamená, že tato změna smýšlení je možná. Je možná, protože Boží blízkost proměňuje naše lidské myšlení.

Někdy bolestně zakoušíme Boží skrytost. Bůh je skrytý a nám může to připadat tak, že mlčí a nijak nejedná. Bůh je skrytý a skrytost je jednou z jeho příznačných vlastností. Prorok Izajáš o Hospodinu říká: „*Věru, ty jsi Bůh skrytý, Bůh Izraele, spasitel.*“ (Iz 45,15). Nesmíme tedy zapomenout, že skrytý Bůh je zároveň také spasitelem. Možná, že zkušenost s Boží skrytostí stojí i za ateismem, který se od 19. století postupně začal prosazovat v západním myšlení a ve 20. století pak ovládl velkou část západní společnosti.

Představa o blízkosti nebeského království je proto dnes podobně radikální, jako byla tenkrát, když v Judsku vládl římský prefekt a v Galileji nějaký Herodovec. K tomu, abychom přijali vizi, že nebeské království je blízko a čerpali odtud pro sebe posilu a naději, k tomu potřebujeme změnu smýšlení. Pokud např. vyhodnotíme Boží skrytost jako to, že Bůh není, tedy že s ním nemusíme počítat, že mu nejsme odpovědní, tak se s blízkostí nebeského království snadno mineme.

Změnit myšlení znamená nebýt věznem vlastních myšlenek, vlastních představ a názorů, kolem kterých se člověk stále točí, někdy jakoby v bludném kruhu. Změnit myšlení nám někdy brání silné předsudky vůči druhým lidem nebo mentální návyky, které jsme si osvojili. Už jsme si udělali svůj názor a nyní se ho držíme a nejsme ochotni podívat se především na sebe jinak, z perspektivy nebeského království, ve kterém platí jiné hodnoty než v našem světě.

Ježíš např. změnil tradiční dobové smýšlení o hříšnících. Odložil jejich odmítání a usedl s nimi k jednomu stolu. Tak dal vyděděncům naději na důstojný život. Podobně přistupoval i k cizincům, např. k Samařanům, ale taky k ženám a dětem, k chronicky nemocným, k posedlým, ke všem, kdo si tehdy nesli cejch druhořadosti, méněcennosti a bezvýznamnosti. Dával jim pocítit, že Bůh se o ně zajímá, že mu na nich záleží. To je velká změna myšlení, která s Ježíšem vstoupila do našeho světa. To je veliké světlo, které zazářilo lidu bydlícímu v temnotách, lidu v krajině stínu smrti.

Jestli i my potřebujeme změnit smýšlení, jestli i pro nás platí tato Janova a Ježíšova výzva, tak vnímám, že nejvíc právě v oblasti mezilidských vztahů. Jak překonávat vzájemný odstup, odcizení, předsudky a nepochopení? Jak posílit vzájemnou lásku? Jak změnit zažité pohledy, které vytváří mezi lidmi bariéry? Jak vystoupit ze své mentální bubliny?

Činit pokání pro nás může znamenat přezkoumání toho, jak smýšlíme a otevřenost k proměně v našem myšlení všude tam, kde jsme ovládaní strachem, nenávistí, sobectvím, zklamáním nebo vnitřním zraněním, které v nás vytváří pocit oběti. Změnit smýšlení máme a můžeme na základě naděje, že se před námi díky Bohu otevírá dobrá budoucnost, že se přiblížilo království nebeské, které se i nás osobně týká.

*Pane, prosíme, aby lid bydlící v temnotách uviděl velké světlo tvé naděje, která dává odvahu i posilu. Prosíme, abychom počítali s blízkostí tvého království a na základě toho měli moudrost a odvahu také jednat. Amen.*